

PAIX LITURGIQUE

Popratno pismo uz Motuproprij

Tekst pisma kojim je papa Benedikt XVI. popratio motuproprij "Summorum Pontificum" kako bi biskupima citavoga svijeta detaljno pojasnio znacenje toga dokumenta.

Draga braco u biskupstvu,

s velikim pouzdanjem i nadom stavljam u Vaše pastirske ruke tekst novoga Apostolskog pisma, danoga »motu proprio« (vlastitom pobudom), o uporabi rimske liturgije koja je prethodila reformi provedenoj 1970. godine. Ovaj je dokument plod dugih promišljanja, mnogih savjetovanja i molitve.

Vijesti i prosudbe donesene bez dovoljne obaviještenosti stvorile su nemalu pomutnju. Javlju se medusobno vrlo oprecne reakcije, u rasponu od radosnoga prihvacanja do jakoga protivljenja, u pogledu jednoga pothvata ciji sadržaj zapravo nije bio nepoznat.

Pred ovim dokumentom izražene su poglavito dvije bojazni, koje bih htio pobliže razmotriti u ovome pismu.

Ponajprije se javlja strah da bi na taj nacin autoritet Drugoga vatikanskog koncila bio okrnjen i da bi jedna od njegovih bitnih odluka – liturgijska reforma – došla u pitanje. Takav je strah neutemeljen. S time u vezi treba ponajprije reci da Misal, koji je objavio Pavao VI. i koji je kasnije Ivan Pavao II. izdao u još dva nova izdanja, sasvim razumljivo jest i ostaje normativnim oblikom – redovitim oblikom – euharistijske liturgije. Posljednja redakcija Rimskoga Misala prije Koncila, objavljena vlaštu pape Ivana XXIII. godine 1962. i upotrebljavana za vrijeme Koncila, može se rabiti kao izvanredni oblik liturgijskoga slavlja. Nije prikladno govoriti o ova dva oblika Rimskoga Misala kao da se radi o »dva obreda«, nego je zapravo rijec o dvojakome nacinu jednoga te istog obreda. Što se tice uporabe Misala iz 1962. godine kao izvanrednoga oblika misne liturgije, želim skrenuti pozornost na cinjenicu da taj Misal s pravnoga stanovišta nikada nije bio dokinut i da je stoga nacelno uvijek ostao dopuštenim. U trenutku uvodenja novoga Misala nije se smatralo nužnim izdavati posebne odredbe za možebitnu uporabu prijašnjega Misala. Vjerojatno se prepostavljaljalo da ce se raditi o malobrojnim izdvojenim slučajevima koji ce se, jedan po jedan, rješavati na pojedinim mjestima. Medutim, ubrzo se nakon toga ustanovalo da nije malen broj onih koji su ostali snažno privrženi tome obliku rimskoga obreda koji im je od djetinjstva prirastao srcu. Tako se dogodilo ponajprije u zemljama u kojima je [predkoncilski] liturgijski pokret mnoge obogatio izvrsnom liturgijskom naobrazbom te dubokom i prisnom ljubavlju prema prijašnjemu obliku slavljenja liturgije. Svima nam je poznato da je u pokretu, koji je predvodio nadbiskup Lefebvre, vjernost starome Misalu postala vanjskim znakom raspoznavanja; no razlozi procijepa koji je ovdje nastao leže mnogo dublje. S druge pak strane, mnogi koji su jasno prihvatali obvezujuci znacaj Drugoga vatikanskog sabora i ostali vjerni Papi i biskupima, ipak su željeli ponovno pronaci toliko im dragi oblik svete liturgije; bilo je to ponajprije zato što se na mnogim mjestima nije slavila Misa u skladu s propisima novoga Misala, nego se dapace smatralo da on dozvoljava ili cak obvezuje na kreativnost, koja je cesto uzrokovala izoblicenje liturgije do granice nepodnošljivoga. Ovo govorim iz vlastitoga iskustva, buduci da sam i ja živio u tome razdoblju sa svim njegovim ocekivanjima i pomutnjama, te sam doživio kako su samovoljna iskrivljavanja liturgije duboko izranila osobe koje su bile posve ukorijenjene u vjeru Crkve.

Zbog toga se papa Ivan Pavao II. smatrao obvezanim postaviti svojim Motuproprijem »Ecclesia Dei« od 2. srpnja 1988. godine odredeni pravni okvir za uporabu Misala iz 1962. godine, pri cemu ipak nisu doneseni podrobni propisi, nego se opcenito apeliralo na velikodušnost biskupa prema »opravdanim težnjama« vjernika koji su tražili taj oblik rimskoga obreda. Time je Papa želio ponajprije pružiti pomoc Bratstvu svetoga Pija X. da ponovno uspostavi puno zajedništvo s Petrovim Nasljednikom, nastojeci zalijeciti ranu koja je bivala sve bolnjom. Nažalost, ovo se pomirenje dosad nije ostvarilo; no mnoštvo se razlicitih zajednica sa zahvalnošću okoristilo mogucnostima koje je pružio ovaj Motuproprij. Medutim, ostalo je zamršeno pitanje uporabe Misala iz 1962. godine izvan tih skupina –za što su nedostajale podrobne pravne odredbe – nadasve zbog toga što su se biskupi u takvim slučajevima cesto pribojavali da ce autoritet Drugoga vatikanskog sabora doci u pitanje. Neposredno nakon Sabora moglo se prepostavljati da ce se potraživanje Misala iz 1962. ograniciti samo na stariji naraštaj koji je uza nj odrastao, no u međuvremenu je postalo jasno da i mladi otkrivaju ovaj liturgijski oblik, osjecaju njegovu privlačnost i u njemu pronalaze oblik koji im je osobito prikladan za susret s Otajstvom Presvete Euharistije. Tako se pojavila potreba za jasnjom pravnom regulativom, što se u vrijeme Motupropria iz 1988. godine još nije moglo predvidjeti. Ove odredbe također imaju svrhu oslobođiti biskupe dužnosti da uvijek iznova promišljaju kako treba odgovoriti u razlicitim prilikama.

Kao drugo, u raspravama o ocekivanome Motupropriju izražena je bojazan da bi šire ovlaštenje uporabe Misala iz 1962. godine možda prouzročiti nerede ili

cak procijepe u župnim zajednicama. Niti ovaj strah mi se ne cini stvarno utemeljenim. Uporaba staroga Misala pretpostavlja stanovitu liturgijsku naobrazbu i mogucnost služenja latinskim jezikom; a niti jedno niti drugo se ne susreće tako cesto. Vec se iz ovih konkretnih pretpostavki jasno razabire da ce novi Misal svakako ostati redovitim oblikom rimskoga obreda, ne samo zbog pravne regulative, nego i zbog stvarnih prilika u kojima se nalaze vjernicke zajednice.

Istina je da ne nedostaju pretjerivanja, a ponekad i društveni aspekti nepravedno združeni sa stavovima vjernika privrženih staroj latinskoj liturgijskoj tradiciji. Vaša ce pastirska ljubav i razboritost biti poticaj i putokaz da se to poboljša. Uostalom, ova dva oblika uporabe rimskoga obreda mogu se uzajamno obogacivati: u stari ce se Misal moci i morati unijeti novi sveci te neka od novih predstavlja. Povjerenstvo »Ecclesia Dei«, u dosluku s razlicitim ustanovama koje se bave »starijim nacinom«, razmotrit ce konkretne mogucnosti. U slavljenju Mise prema Misalu Pavla VI. moci ce se izraziti, na snažniji nacin nego je cesto dosad bio slučaj, ona sakralnost koja mnoge privlaci uz stari obred. Najsigurnije jamstvo da ce Misal Pavla VI. moci objediti župne zajednice i biti u njima obljebljen, sastoji se u slavljenju Mise s velikim poštovanjem u skladu s propisima; na taj nacin duhovno bogatstvo i teološka dubina ovoga Misala postaje vidljivom.

Tako sam prispio i do pozitivnoga razloga koji me potaknuo da ovim Motuproprijem obnovim onaj iz 1988. godine. Rijec je o postizanju unutarnjega pomirenja u krilu Crkve. Promatrajuci prošlost i podjele koje su tijekom stoljeca razdirale Kristovo Tijelo, uvijek se stječe dojam da u kriticnim trenucima, kad su podjele nastajale, odgovorne osobe u Crkvi nisu ucinile dovoljno toga da se ocuva ili zadobije pomirenje i jedinstvo; postoji utisak da su propusti unutar Crkve snosili dio krivnje da su se takve podjele mogle ucvrstiti. Ovakav pogled na prošlost danas nam nameće sljedecu obvezu: uložiti sve napore kako bi svima onima, koji doista žele jedinstvo, bilo moguce ostati u jedinstvu ili ga iznova pronaci. U misli mi dolazi jedna recenica iz Druge poslanice Korinčanima, gdje sveti Pavao piše: »Naša vam usta govore posve otvoreno, Korinčani, srce vam je naše rašireno. Nije vam tjesno u nama, ali je tjesno u vašim grudima. Za uzvrat... jednak je raširite i vi!« (2 Kor 6, 11 – 13). Dakako, sveti Pavao ovako progovara u drukcijemu kontekstu, no njegov poziv može i mora dotaknuti i nas, upravo u ovome predmetu. Velikodušno otvaramo svoje srce i dopuštamo da u nj ude sve ono što može naci svoje mjesto u vjeri.

Nema nikakvoga proturjecja izmedu jednoga i drugog izdanja Rimskoga Misala. U povijesti liturgije postoji rast i razvoj, ali nema raskida. Ono što je prijašnjim naraštajima bilo sveto, to i ostaje i za nas sveto i veliko, te se ne može najednom potpuno zabraniti ili cak proglositi štetnim. Svima nam je na korist ocuvati bogatstvo koje je izraslo u vjeri i molitvi Crkve, te mu dodijeliti zaslужeno mjesto. Dakako, da bi i svećenici iz zajednica privrženih starome obredu mogli živjeti u punome crkvenom jedinstvu, oni ne smiju, nacelno govoreći, iskljucivati slavljenje po novim knjigama. Naime, ne bi bilo dosljedno s jedne strane priznavati vrijednost i svetost novoga obreda, a s druge strane potpuno ga iskljucivati.

Na kraju, draga subraco, smatram važnim naglasiti da ove nove odredbe ni na koji nacin ne umanjuju Vašu vlast i odgovornost bilo u liturgiji, bilo u pastvi Vaših vjernika. Naime, svaki je biskup upravitelj liturgije u vlastitoj biskupiji (usp. Sacrosanctum Concilium, br. 22: »Sacrae Liturgiae moderatio ab Ecclesiae auctoritate unice pendet quae quidem est apud Apostolicam Sedem et, ad normam iuris, apud Episcopum«).

Ništa se, dakle, ne oduzima biskupovoj vlasti, ciji je zadatak i nadalje bdjeti da se sve odvija u miru i vedrini. Ukoliko bi se pojavila neka poteškota koju župnik ne bi mogao razrješiti, mjesni Ordinarij može u svako vrijeme intervenirati, no uvijek potpuno u skladu s odredbama novih propisa ovoga Motuproprija.

Osim toga, pozivam Vas, draga subraco, da podnesete Svetoj Stolici izvješće o svojim iskustvima, tri godine nakon stupanja na snagu ovoga Motuproprija. Ukoliko bi se zaista pojavile ozbiljne poteškoće, bit ce moguce potražiti neki nacin da im se doskoci.

Draga braco, sa zahvalnošću i pouzdanjem povjeravam Vašemu pastirskom srcu ove stranice i odredbe Motuproprija. Uvijek se prisjecajmo rijeci koje je apostol Pavao uputio efeškim starješinama: »Pazite na sebe i na sve stado u kojemu vas Duh Sveti postavi nadglednicima, da pasete Crkvu Božju koju stece krvlju svojom« (Dj 20, 28).

Preporucujem mocnime zagovoru Marije, Majke Crkve, ove nove odredbe, te od srca udjeljujem svoj apostolski blagoslov Vama, draga subraco, župnicima u vašim biskupijama, svim svećenicima – Vašim suradnicima, kao i svim Vašim vjernicima.

Dano kod svetoga Petra, 7. srpnja 2007.

Papa Benedikt XVI.